

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Verdiprøving og veiledningsprøving – en intro

Grovfôrkongress 25-26. mars 2025 – Thon hotell Oslo lufthavn

Sigrídur Dalmannsdóttir

NIBIO avd. Fôr og husdyr, Divisjon for matproduksjon og samfunn

Hvorfor har vi verdiprøving?

- Plantearter og sorter må være tilpasset de forholdene hvor de skal dyrkes
- I Norge har vi meget variert klima, dyrkningsbetingelser og lysforhold
- Verdiprøvingen skal sikre at nye sorter har en høyere dyrkingsverdi enn sortene som er på markedet. Sortene som verdiprøves kan være norske eller utenlandske.
- Blant viktige egenskaper som testes i prøvingen av nye sorter av jordbruksvekster er overvintring, avlingsmengde kvalitet og sykdomsresistens.
- Sorter som blir godkjent etter verdiprøving er satt opp på den offisielle sortsliste

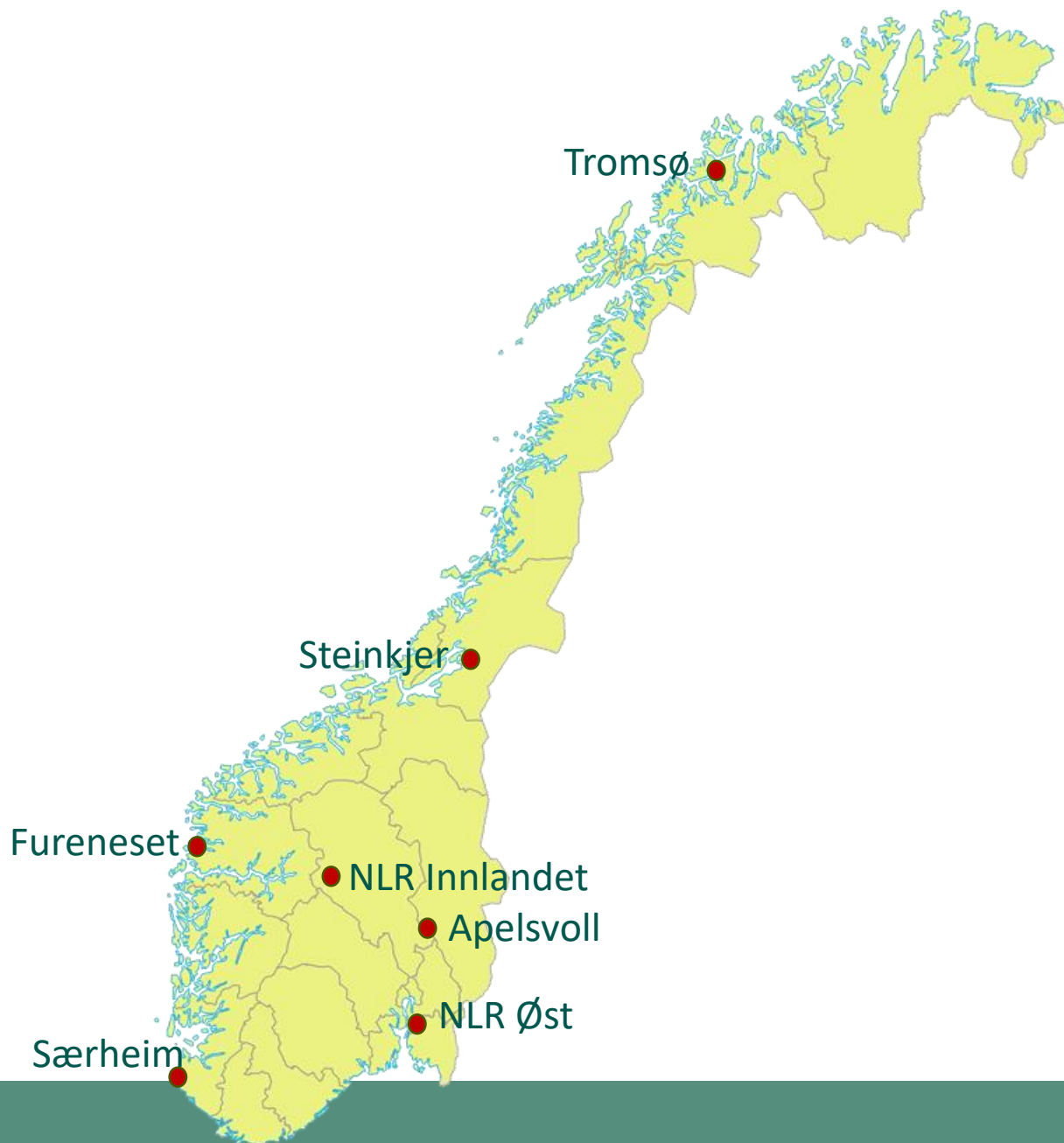

Offisiell verdiprøving i Norge

- Sorter må være oppført på Norges offisielle sortsliste eller en sortsliste fra et EU-land, for at det skal være lovlig å selge frø eller annet formeringsmateriale i Norge
- Verdiprøving utføres av NIBIO i samarbeid med NLR på oppdrag fra Mattilsynet
- I Norge har vi verdiprøving på korn, potet og grovfôr
- Sortens genetiske egenskap et testet i samspill med klimatiske- og jordforhold
- Testes i renkultur i tradisjoneller forsøksruter
- Testes mot referansesorter som er aktuelle markedssorter
- Testes ikke for dyrknigstekniske egenskaper (gjødsling, slått, osv.)

Prøvesteder for grovfôr

- NIBIO Tromsø
- NIBIO Steinkjer
- NIBIO Fureneset
- NIBIO Særheim
- NIBIO Apelsvoll
- NLR innlandet
- NLR Øst

Fôrvekster - forsøksopplegg

- Stort sett flerårige vekster, organisert i serier
- Et felt etableres i anleggsåret, og høstes i tre påfølgende engår
- 3 utleggsår for alle sorter i hvert distrikt
- 2-3 slåtter hvert engår
- Registreringer kun i engår:
 - Avling ved hver slått
 - Fôr kvalitet hver slått 1. engår
 - Botaniske feltregistreringer ved 1. og siste slått

Eksempel for en serie			
	Flerårig gras: 1. utleggsår	Flerårig gras: 2. utleggsår	Flerårig gras: 3. utleggsår
2023	Utleddsår		
2024	1. Engår	Utleddsår	
2025	2. Engår	1. Engår	Utleddsår
2026	3. Engår	2. Engår	1. Engår
2027		3. Engår	2. Engår
2028			3. Engår

Testing av grovfôr arter

Fra 2020, nytt system med periodisering

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Engsvingel	1	2	3	4		1	2	3	4
Engsvingel		1	2	3	4		1	2	3
Engsvingel			1	2	3	4		1	2
Timotei		1	2	3	4		1	2	3
Timotei			1	2	3	4		1	2
Timotei				1	2	3	4		1
Hvitkløver			1	2	3	4		1	2
Hvitkløver				1	2	3	4		1
Hvitkløver					1	2	3	4	
Rødkløver, lucerne			1	2	3	4		1	2
Rødkløver, lucerne				1	2	3	4		1
Rødkløver, lucerne					1	2	3	4	
Raigras (alle typer), raisvingel				1	2	3	4		1
Raigras (alle typer), raisvingel					1	2	3	4	
Raigras (alle typer), raisvingel						1	2	3	4

 utleggsår
 engår

Sorter i prøving

- Engsvingel ferdigprøvd i 2025
- 82 felt i 2025
- 36 sorter i prøving i 2025 med 29 referansesorter

Art	Antall sorter i prøving 2025	Ferdig prøvd
Engsvingel	3	2025
Timotei	4	2026
Rødkløver	9	2027
Lusern	1	2027
Kvitkløver	3	2027
Flerårig raigras/raisvingel	13	2028
Ettårig raigras (Westerwoldsk og italiensk)	4	2025

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Resultater av offisiell verdiprøving i fôrvekster 2022

Sorter som er ferdig testet

NIBIO RAPPORT | VOL. 9 | NR. 5 | 2023

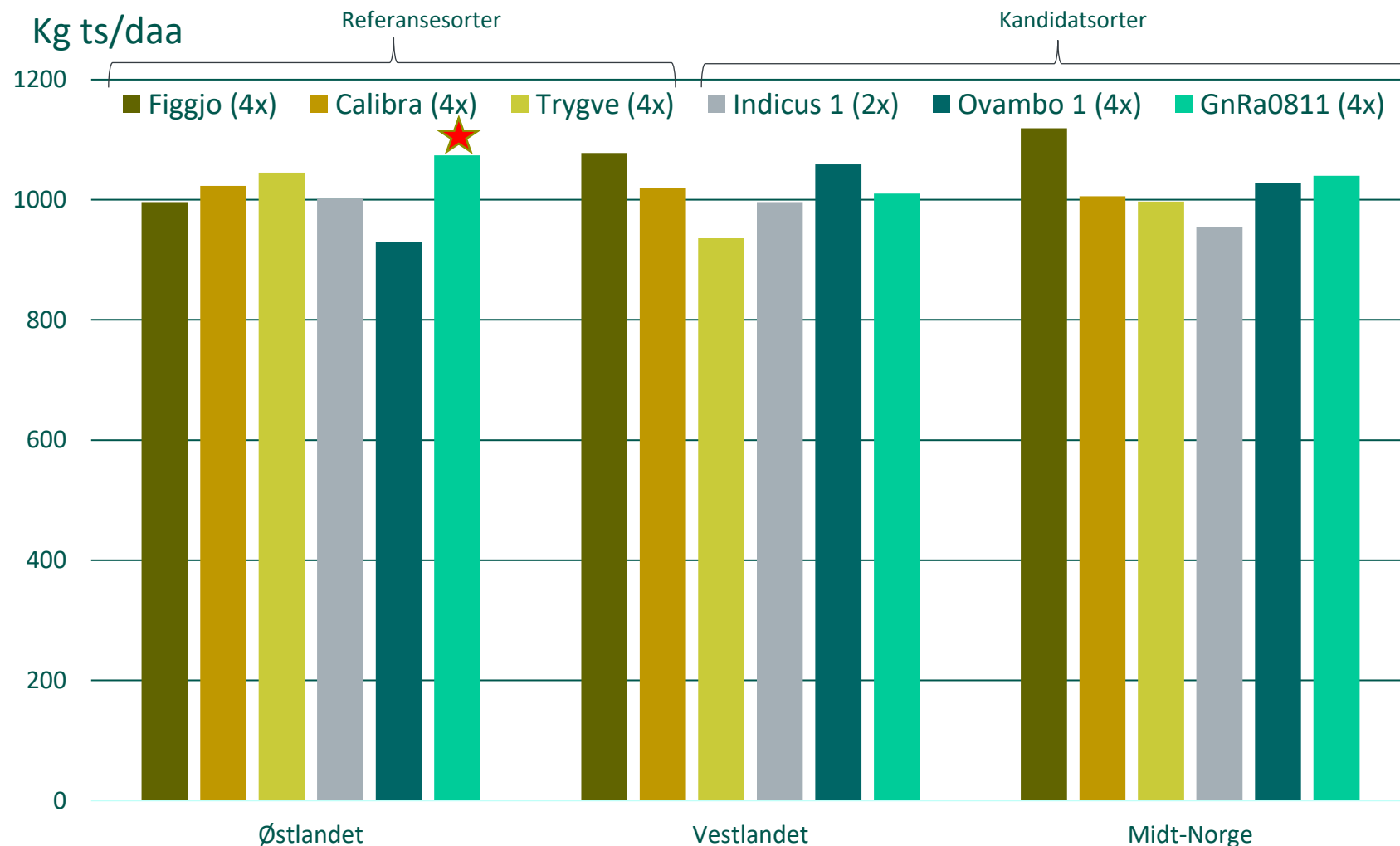
Therese Mæland, Sigríður Dalmannsdóttir, Erik Solbu, Isak Drozdik og Liv Østrem
Divisjon for matproduksjon og samfunn

- Etter at sortene er ferdig testet er resultatene presentert i NIBIO rapport
- NIBIO kommer med anbefalinger om hvilken sorter bør godkjennes
- Mattilsynet avgjør hvilken sorter blir godkjent. Plantesortsnemda er rådgiver til Mattilsynet

Flerårig raigras

Gjennomsnitt for 3 engår

Anlegg 2018 og 2019

GnRa0811 (4x) Bedre enn beste referansesort (Trygve) på Østlandet i 3. engår og i snitt over tre engår

Anbefalt godkjent på grunnlag av resultatene fra Østlandet

DUS – test

(Distinctiveness, Uniformity and Stability)

- Sorten skal kunne skilles fra andre sorter
– kan få sitt eget navn
- Den skal være ensartet og stabil over år
- Den testes mot allerede godkjente sorter
- Testen utføres i utlandet på oppdrag fra Mattilsynet

Offisiell sortsliste

- Etter godkjent verdiprøving og DUS test
- Såvarefirma kan da starte oppformering av frø slik at sorten blir tilgjengelig på det norske markedet

122 Phleum pratense L. (TIMOTEI)

A004	Engmo	518	499	01.01.1953	01.01.2029	
A005	Grindstad	51		01.01.1953	01.01.2033	
1040	Gunnar	499		21.03.2016	01.01.2027	
1224	Lakta	499		16.03.2020	01.01.2031	
485	Leidang	518	499	01.10.2008	01.01.2029	
864	Lerke	499		22.06.2016	01.01.2027	3
483	Lidar	518	499	13.07.2007	01.01.2028	
941	Liljeros	499		19.06.2014	01.01.2035	3
1272	Livada	499		08.02.2022	01.01.2033	He
443	Noreng	518	499	15.08.2002	01.01.2034	
938	Switch	323	499	02.04.2012	01.01.2033	
981	Varg	499		21.03.2016	01.01.2027	

THE NORWEGIAN OFFICIAL LIST OF VARIETIES

MATTILSYNET
THE NORWEGIAN FOOD SAFETY AUTHORITY

NORSK OFFISIELL SORTSLISTE
THE NORWEGIAN OFFICIAL LIST OF VARIETIES

25.09.2024

MATTILSYNET
Felles postmottak
Postboks 383
N - 2381 Brumunddal
NORWAY

Tel: (+47) 22 40 00 00

<http://www.mattilsynet.no>
Epost: postmottak@mattilsynet.no

Veiledningsprøving

- Målet er å sammenligne ulike agronomiske og dyrkingstekniske strategier som et grunnlag for veiledning om tilpassede sorter og frøblandinger for norske klima- og produksjonsforhold
- Gjennomføres av NIBIO på oppdrag fra Landbruks og matdepartementet
- Marit Jørgensen ansvarlig i NIBIO
- Mye av forsøksseriene er lagt ut i samarbeid med NLR på gårdsbruk
- Her testes eks. ulike blandinger, arter og sorter, forskjellige slåtteregimer, gjødsling ofl.

Foredrag fra forsøksserier i veiledningsprøving

Rødkløver

Studie av overvintring hos alle godkjente kløversorter i Norge **10:05-10:25**

Ellen Elverland, NIBIO

Strandsvingel, engsvingel, bladfaks **10:45-11:05**

Synneva Gjelland, NIBIO

Varig eng som effekt av slåttetidspunkt og overvintring **13:10-13:30**

Ellen Elverland, NIBIO

Blandinger i vanlig eller mer intensivt slåttesystem **13:30-13:50**

Marit Jørgensen, NIBIO

Takk for oppmerksomheten!

Sigrður.dalmanndottir@nibio.no

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO_no

NIBIO.no

NIBIO_no

www.nibio.no

